

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petiitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 96

Sreda, 5. decembra 1934

Leto IX

Zima je tu!

Kaj se bo ali se je storilo za nezaposlene? Kdo jih bo oblačil, grel in prehranil?

Zaposlitev v tem letu je bila nekoliko boljša (okoli 2%) kakor prejšnja leta. Ali zato so nazadovale mezde več kot 2%. Dejanski socialni položaj se je torej poslabšal že zaradi tega, še bolj pa, ker je morda 150.000 delavcev že dolgo brez dela. Uničene so njih fizične sile in preti nevarnost, da propadajo tudi njih moralne sile.

Ali ni to ogromna izguba gospodarsko in moralno?

Strokovne organizacije so v tem pogledu pravočasno opozorile in apelirale, da je letos potrebna večja akcija kakor lani.

Zakonodajalec je računal s tem ter pooblastil ministra socialne politike, da podaljša podporno dobo pri borzah dela in jo zviša. Borze dela ne smejo ostati gluhe.

Ne more pa to biti dovolj. Potrebna je širša akcija, predvsem banovin, mestnih in industrijskih občin.

Širša, zadostna akcija!
Ali hočemo mar popolen propad naših najbednejših?

Zima je tu, kaj se je storilo?

Konec pomorskega sporazuma

Sledi oboroževanje.

Vsi poizkusi, da se pride do obnovitve sporazuma o pomorskem oboroževanju med Ameriko, Japonsko in Anglijo so ostali brez uspeha. Po dosedanem sporazumu, ki je v veljavi že deset let, so bili določeni odnosi pomorskih sil med Ameriko, Anglijo in Japonsko kakor 5:3. To pomeni na vsakih pet ladij angleških in ameriških je smela imeti Japonska po tri svoje. Med Anglijo in Ameriko je pa veljala popolna enakost glede vojnih ladij. Če zgradi Amerika eno novo vojno ladjo, tedaj ima Anglija pravico, da stori isto. Ta sporazum je prinesel nekako sigurnost glede oboroževanja na morju ter preprečeval vzajemno konkurenco. Sedaj hoče Japonska odpraviti tudi to omejitev in hoče ohraniti svobodne roke tudi napram Društvu narodov. Japonski imperializem zahteva popolno enakost v oboroževanju na morju z Anglijo in Ameriko. In če bi se to dovolilo, bi dobila Japonska popolno nadoblast v velikem Tihem oceanu. Anglija mora namreč razdeliti vso svojo floto na vseh pet delov sveta, koder ima svoje kolonije. In ameriška flota pa se mora deliti v dva dela, in sicer na Atlanski in Tihem ocean. Japonci pa bi imeli vso svojo floto združeno v Tihem oceanu in bi bili s tem kot najmočnejši gospodarji na tej veliki svetovni poti.

Pogajanja še niso končno ustavljena, ali je očitno, da Japonska ne bo popustila v svoji pohlepnosti po nadoblasti v tem morju. Njena nepopustljivost se je pokazala že v mandžurskem vprašanju. Kakor torej kaže, mora priti v tej stvari do ožjega sodelovanja med Anglijo in Ameriko. Istotako je lahko mogoče, da se Amerika odloči za vstop v Društvo narodov. Tako bi japonska politika prinesla vsaj to korist svetu, da dobi Društvo narodov univerzalni karakter. Izstop Nemčije je imel za posledico vstop Rusije v Društvo narodov. Verjetno je, da bo politika Japonske privedla v Ženevo Ameriko.

Delavčeva enakopravnost je najvažnejša zadeva

Zaščito potrebuje gospodarstvo, ne pa izkoriščanje

Ni novo in ne neumljivo to načelo. Izraža se že po naravi, ker ima človek nujni nagon, da se uveljavi povsod kot enakovreden sočloveku. Z napredkom in razvojnimi zakoni je to načelo popolnoma v skladu. Zakaj vsako živo in tudi neživo bitje (po naših pojmi) ima življenski nagon po samoohrani in se bori za to svojo pravico. Tako, kakor vse drugo v stvarstvu, ima tudi

človek to pravico in dolžnost, če hoče živeti in se razviti do najvišje popolnosti.

Tega načela ne taji nihče, razen onih, ki hočejo sočloveka izkoriščati in zatirati.

Socialistično delavstvo seveda spoznava in priznava to načelo. Bori se zanje že leta in leta. Lahko trdimo, da je v delavskih vrstah civiliziranega sveta to načelo zmagalo in se je do zadnjih let uveljavljalo v boju za demokracijo, po kateri naj bi se priznala

socialna in politična enakopravnost vsemu človeštvu.

Načelo enakopravnosti danes ni več načelo posameznika, marveč je svetovno, čeprav je imperialistični kapitalizem zabranil govoriti o demokraciji in enakopravnosti ljudi. S silo je to storil; maloštevilni je. In če je s terorjem zamašil usta milijonom in milijonom ljudi, da ne smejo govoriti o svojih pravicah, je s tem samo pokazal svojo idejno slabost in neutemeljenost, na strani katerega ni

ne moralne, ne stvarne opore,

ker sloni na sebični pohotnosti po nadoblasti in izkoriščanju človeštva. To ovira ves naravni razvoj. Na-

hajamo se sicer šele v početkih nove reakcionarne dobe, o kateri pa vemo, da ne more imeti trajnejšega obstoja. Zaraditega je naša naloga,

da smo budni.

Predvsem moramo paziti, da ne trpe naša glavna načela. Čuvati moramo svojo svobodo v tem smislu, da so naše pravice enako ščitene kakor vseh drugih ljudi:

pred zakonom moramo biti enaki delavci in nameščenci kakor delodajalci

in kapitalisti. O naših socialnih zadevah naj se razpravlja enako kakor o podjetniških, ker interes države ni, da daje podjetništvu prednosti, delavstvu in nameščenstvu pa postavlja gospodarje ali sodišča, ki imajo morda pred očmi drugačne interese, ne pa skupne.

Tu omenjamo eno glavnih vprašanj, ki je za delavce posebno važno. Delavci so državljani in morajo imeti

popolno svobodo, da prodajajo svojo delovno silo.

Seveda je pri tem velikega pomena državna gospodarska politika, ki mora stremeti za tem, da se gospodarstvo razvija smotreno, po nekem urejenem načrtu, ne pa po carinskih in eksportnih premijah, ki nosijo začasno kapitalistom velike dobičke, potem pa s kraham skončajo ali pa leta in leta odirajo konzumente. Potrebno in primerno gospodarstvo potrebuje zaščito, ne pa eksploatacijska podjetja preračunano na kratko dobo.

V vsem tem razvoju in socialnih bojih pa gre delavcem enakopravnost in svoboda.

Delo nezaposlenim

Švica pol milijarde dinarjev za delo nezaposlenim.

Švica je majhna republika. Nezaposlenost pa se pojavlja tudi v tej državi. Zaraditega je republika dovolila v proračunu kredit

40 milijonov frankov za javna dela

v dveh bodočih letih. Namen je, da se zaposli čimveč nezaposlenih delavcev. Po načrtu bo pri gradbah že-

leznic zaposlenih povprečno 12.000 delavcev. V enak namen je republika dovolila že 1931 pet milijonov, 1933 pa 13 milijonov švicarskih frankov. Tako je mala Švica za pet let dovolila kredit 58 milijonov frankov v svrhu omiljenja nezaposlenosti (nad 800 milijonov dinarjev). Nezaposlenost pa tam ni večja kakor pri nas.

Avstrijski socialisti na delu

V Avstriji za socialiste ni postlano z rožicami. Tega menda ne bo nihče dvomil. Toda delavstvo se ne straši preganjanja, ječe in drugih neprijetnosti. Namesto, da bi delovanje socialistov popuščalo, se širi in konsolidira kot tajna sila. Ob obletnici republike (12. novembra) so v mnogih krajih priredili spontane manifestacije, zlasti na Dunaju, po javnih lokalih, javnih prireditvah. Poskrili so se po kanalih in s silnim glasom v zborih proslavljali republiko in klicali parole proti vladi.

Glasilo socialne demokracije je danes najbolj čitan list v Avstriji.

Zanimivo je tudi, da so grobovi pokojnih sodrugov policijsko zastraženi. Kljub temu so ponovno okrašeni s cvetjem. Na grob Viktorja Adlerja so socialisti nedavno kljub straži položili šop cvetja s trakom in

napisom: »Zopet pridemo, nismo pozabili na svojo dolžnost!«

Režim je v zadregi. Hajmver je osnoval tolpe teroristov, ki imajo namen, da zatro to gibanje s krvavim obračunavanjem. Upamo pa, da bodo tolpe imele preveč dela in bo njih uspeh blamaža.

Umor v Moskvi

V Moskvi je Nikolajev Leonida Vasiljevič, bivši delavec v delavski in kmetiški inspekciji v Leningradu, ubil v poslopju krajevnega sveta tajnika petrografskega sveta Kirova. Kirov je bil eden glavnih tajnikov komunistične stranke in prijatelj Stalinov. Morilec je bil rojen 1904. Podrobnejše podatke objavi sovjetski komisariat po izvršeni preiskavi. Morilca so takoj zaprli.

Spomenica proti Madžarski

Podrobnosti o vsebini spomenice.

Jugoslovanski delegat pri Društvu narodov Konstantin Fotić je v sredo dne 28. novembra t. l. predložil tajniku Društva narodov »Spomenico jugoslovanske vlade svetu Društva narodov o odgovornosti madžarskih oblasti za teroristično akcijo proti Jugoslaviji.«

Kopije so bile izročene obenem za člane sveta; istotako so kopije prejeli tudi novinarji.

Spomenica opisuje pričetek akcije emigrantov pod vodstvom madžarskih častnikov in ob podpori madžarskih društev. Madžari so podpisali teroriste, da s tem podpro svojo revizionistično politiko.

Na Madžarskem je bilo osem različnih taborišč, ki so oddaljena od jugoslovanske meje največ 20 km.

Spomenica nadalje opisuje značaje in preteklost teroristov, ki so z vednostjo oblasti organizirali teroristične akcije v Jugoslaviji. Med konspiratorji akcij je cela vrsta bivših avstroogrskih častnikov.

Spomenica omenja dalje, kako je madžarska ohlast zadušila pobuno v taborišču ter čuvala Perčeca pred razburjenimi emigranti in nezadovoljneže odposlala z madžarskimi potnimi listi v inozemstvo, da je nastal zopet »red«.

Potnih listov je izdala Madžarska tem teroristom celo kopo; ni pa mogoče misliti, da bi oblasti ne vedele, komu dajejo potvorjene potne liste.

Teroristična akcija je bila luksuzna in je zahtevala mnogo finančnih žrtev, katerih ni moglo kriti financiranje po društvih. Od atentatorjev je imel vsak pri sebi po dva do tri tisoč francoskih frankov. Že materijal, ki se je porabil za atentate in njih organizacijo na jugoslovanskih tleh, je veljal ogromne zneske.

Jugoslovanska vlada je ponovno intervenirala v Budimpešti, toda madžarska vlada je ali molčala ali se pa plitvo izgovarjala s svojo nedolžnostjo.

Spomenica omenja atentat v Koprivnici, v katerem je celo madžarsko sodišče moralo izreči obsodbo.

Teroristi so 1929 napravili štiri atentate, 1930 dva atentata, 1931 dva atentata, 1932 štiri atentate, 1933 sedem atentatov, 1934 en atentat, vse na jugoslovanskem ozemlju z mnogimi človeškimi žrtvami in stvarno škodo.

Vrhunec je dosegla teroristična strast v marsejskem umoru, ki je že podrobno pojasnjen in kaže krivdo madžarskih oblasti.

Madžarska tudi po atentatu v Marseju noče odkrito povedati resnice in izbegava razčiščenju zadeve na vse mogoče načine.

V zadevi naj pove svoje mnenje najvišji forum mednarodne skupnosti, razčisti zadevo in ukrene, da v bodoče ne bodo več mogoče enake krivične intrige in teroristične akcije, ki imajo v tem primeru namen škodovati jugoslovanski državi.

Amerika bo vstopila v Društvo narodov

Kakor poročajo časopisi, se v Ameriki resno baviyo z vstopom Zedinjenih držav v Društvo narodov. Z vstopom Zedinjenih držav v Društvo narodov bi ta mednarodna ustanova na ugledu in moči mnogo pridobila.

Železničarji — člani bolniškega fonda!

Volitve skupščinarjev bolniškega fonda se bodo vršile nepreklicno v

četrtrek, dne 6. decembra od 8. do 14. ure.

Vsak član bolniškega fonda mora oddati glasovnico osebno!

Glasovnico morate oddati v zaprti kuverti posebni komisiji pri svoji službeni enotici!

Vsakopremeno in strojno osebje, ki je ta dan na progi lahko odda svojo glasovnico na eni izmed postaj na progi, toda samo med 8. in 14. uro!

Osebe signalne delavnice, ki je eksponirano na progi, odda glasovnico pri dotičnem progovnem mojstru, v čigar območju se nahaja!

Progovni delavci volijo enako samo v četrtrek, dne 6. decembra med 8. in 14. uro pri komisiji na sedežu

svojega progovnega mojstra. Oni progovni delavci pa, ki so zaposleni pri progovnih mojstrih, kateri imajo svoj sedež v kraju, kjer se nahaja progovna sekcija, volijo pri skupni komisiji na sedežu dotične sekcije.

Kurilniške izpostave so samostojne volilne enote in volijo vsak uslužbenec kurilniške izpostave pri dotični volilni komisiji.

Tudi vsak upokojenec — fakultativni član bolniškega fonda, mora osebno voliti pri komisiji na postaji.

V četrtrek, dne 6. decembra med 8. in 14. uro vsi na volišče, ker velja le ta dan in samo osebno oddana glasovnica v zaprti kuverti.

Volimo vsi kandidatno listo, katere nosilec je vlakovodja Mravlje Teodor!

Akcijski odbor za volitve skupščinarjev bol. fonda.

Iz Društva narodov

Dr. Beneš, ki je predsedoval sejam Društva narodov, je odklonil predsedstvo za razprave o jugoslovanskim pritožbi glede marsejskega umora. Seji bo najbrže predsedoval turški zunanji minister Rudži bej. Svet Društva narodov ima sejo dne 5. decembra ter bo obravnaval jugoslovanski memorandum.

Doma in po svetu

Nova banovinska naredba o delovnem času uvaja za brivsko obrt v Ljubljani in Mariboru nedeljski počitek. To je lep uspeh triletna borbe brivskih in lasniških pomočnikov.

Nadomestne volitve v senat. Nedavno je bilo izločenih 23 senatorjev. Dopolnilno volitev bodo razpisali v prvi polovici meseca januarja. Občine v dravski banovini volijo tri senatorje.

Železniški upokojenci, člani bolniškega fonda se opozarjajo na volitve delegatov (skupščinarjev) bolniškega fonda, da se bodo vršile volitve v četrtrek, dne 6. decembra t. l. od 8. do 14. (2.) ure. Vsak član voli pri dotični službeni enotici, kjer dobi izstavljen članski list. Istotam se dobijo tudi volilne kuverte. Vsak volilec naj prinese seboj članski list.

Enoletno vojaško službovanje uvede že letos Italija.

Francoski socialisti so končno sklenili, da se na skupni seji posvetujejo s komunisti o volilnem programu za bodoče zbornične volitve.

Kakšne prejemke imajo Francozi kot privatniki. Vsi privatni prejemki se cenijo na 206 milijard frankov. In sicer prejemajo od vrednostnih papirjev 22.6 milijard frankov (1914 le 4.5 milijard, od realitet (posest in zemljišča 14 milijard (1913 le 2.6 milijard), od kmetijstva 26.5 milijard (1913 le 8.3 milijarde), od trgovine in industrije 17 milijard (1913 le 4 milijarde), od svobodnih profesij 4.3 milijarde (1913 le 0.6 milijard), od dnevnice in plač 107 milijard (1913 le 15.7 milijard), od penzij 14 milijard (1913 le 0.5 milijard).

Znižana voznina za strokovni kongres v Sarajevu

Minister za promet je z odlokom B. za K. br. 1859 od 10. novembra 1934 dovolil delegatom na kongresu URSSJ-a v Sarajevu polovično voznjo po železnici v času od 11. do 19. decembra 1934.

Udeleženci morajo na odhodni postaji kupiti celi vozninski listek, ki ga rabijo tudi za povratek. Obenem pa morajo na odhodni postaji kupiti tudi službeno izkaznico za znižano voznino, ki jim bo potrjena na kongresu v Sarajevu, da jim služi poleg železniškega listka kot legitimacija. Ta izkaznica velja 5 Din.

Poostrene odredbe za kršitelje delovnega časa —

v češkoslovaški republiki

V češkoslovaški republiki velja zakon o osemurnem delovniku, katerega pa tudi delodajalci v škodo delavstva kršijo. Vladni organi so sedaj ugotovili, da baš to kršenje predpisov delovnega časa povzroča tudi porast nezaposlenosti. Celo vrsto nezaposlenih bi lahko vstavili v delo, če bi se čuvali predpis, posebno, če bi bilo delo preko zakonite dobe omejeno na najnižjo mero.

Vsi organi državne uprave, ki jim je poverjen nadzor izvajanja zakona o osemurnem delovniku, so dobili sedaj strog nalog kontrole. Oblasti morajo čim strožje postopati pri prošnjah za dovoljenje dela preko zakonitega časa (pri nas pa še nikomur ne pade na um, da bi za tako dovoljenje sploh prosili). Obenem morajo oblasti z največjim pospešenjem zasledovati vsako nedovoljeno podaljšanje delovne dobe in ugotovljene slučaje kaznovati z občutnimi kaznimi.

Za prestopke zakona o osemurnem delu je določena denarna kazen do 2.000 Kč, t. j. 4.000 Din, v slučaju neizterljivosti kazen zopora do treh mesecev; v ponovnem slučaju je določena kazen do 5.000 Kč, ali zapor do 6. mesecev.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Strokovna komisija za Slovenijo in „Svoboda“ v Ljubljani sklicujeta za petek, dne 7. decembra 1934 ob 17.30 (polšestih zvečer) v dvorani Delavske zbornice

Manifestacijsko zborovanje

z dnevnim redom:

Ob 25 letnici Tivolske resolucije. Govori predsednik Delavske zbornice Lojze Sedej in Bogdan Krekić iz Beograda.

Pred 25 leti se je jugoslovanski soc. proletariat na velikih zborovanjih v Ljubljani in Beogradu prvi izrekel proti črno-zolti reakciji, za ujedinenje vseh Jugoslovancev. Ob 25 letnici tega zgodovinskega dogodka, bo naš proletariat ponovno manifestiral svoje stališče in poudaril svoje težnje. Pri proslavi bo igrala godba delavskega glasb. društva »Zarja« in pel pevski zbor »Svobode« iz Dobrunj.

Pridite v množicah! Pokažite svojo moč, svojo zavednost, svojo voljo!

Tragedija cinkarniških reducirancev

Celje, 29. novembra 1934.

Tukajšnja Cinkarna d. d. je skoro vsako, razun, lanske zime, reducirala precejšnje število delavcev. Tako občutne redukcije, kakor jo je izvršila letošnje leto, pa dosedaj še ni bilo. S koncem oktobra je bilo odpuščenih vsega 133 delavcev in sicer se glasovi, da bodo potrebne še nadalje redukcije. V tako gosto naseljenem industrijskem kraju, kakor je Celje, ki je zelo majhno, po številu prebivalstva in katero živi, večinoma od industrijske delavnosti, je taka redukcija vse drugačen udarec, kakor v velikih krajih, kjer se reduciranci porazgube med prebivalstvom in si lažje najdejo kakšno zasilno dela. Lažje prebole redukcije tudi oni delavci, ki so šele nedavno prišli iz kmetov, kjer imajo še svoje znanje, sorodnike in poznanke. Sicer je tudi zanje bežno trkati na usmiljena srca za borni kmečki kruhek, toda vsaj življenje jim je zagotovljeno, če še tako zažrejen. Večina delavcev v Cinkarni so pa sami pristni industrijski delavci, saj velja načelo, da je topilec cinka šele v tretji generaciji polnokvalificiran. Stari oče, oče in sin, ki je danes reduciran, vsi so služili Cinkarni, pri istemu delu in visoko izoblikovali svojo strokovno sposobnost. Če je imel stari oče še kaj kmečke tradicije, se je oče še komaj spominjal nanjo, sin, ki ga sedaj reducirajo, je pa pravo dete industrijskega okolja, ki nima, na žalost, nikakršnih stikov z vasjo. Kam naj se torej za teče ta reduciranec? To vprašanje naj preudari naše socialno-politične ustanove in naše državne oblasti, pa tudi naša javnost!

Pa ne smete misliti, da ti pristni industrijski delavci niso nič skrbeli za svojo bodočnost. Površen mešanec ko vidi ob vročega svinca razgredelo topilca, kako si po trdnopolnem delu privoščijo kozareček ohlajajočega vina, je v stanju očitat mu sedaj, naj bi bil prihranil za vino izdani denar, pa bi mu bilo sedaj lažje. No, tega bi bilo treba postaviti samo en dan pred razgret plavž, pa garantiramo, da bi bližnji gostilničarji dobro zaslužili. Sicer so pa, kakor rečeno ti reducirani misli na svojo bodočnost. Saj so pri vsaki plači oddajali svoje prispevke Bratovski skladnici, da jih zavaruje za slučaj bolezni in invalidnosti. In tu se prične najhujše poglavlje te žalostne tragedije.

Med reduciranci so možje, ki so celo desetletje, da celih šestnajst let, zvesto plačevali Bratovski skladnici svoj obolus. In sedaj ko bodo potrkali na vrata te blagajne, bodo slišali iz njene notranosti votel odmev! Ali razumejo tisti špijarji, ki v svojih člankih v »Jutru« in »Slovincu« zamerjajo delavskim članom Suzora da zahtevajo naj se vzporedno z razširjenjem penzij skega zavarovanja nameščencev, uvede tudi invalidski zavarovanje ročnih delavcev. Ali morejo oni doumeti tragedijo, kako presunja srce tistega, ki je desetletja pridno deloval v industrijski delavnosti našega narodnega gospodarstva, sedaj bo pa naenkrat na svežem zraku, brez sredstev za življenje.

Tudi tisti delavci, ki svoječasno niso razumeli in odobrvali akcije strokovnih organizacij in Delavskih zbornic, ko je bil sprejet sedanji pravilnik Bratovskih skladnic, so danes lahko na čistem, da so bile te akcije krvavo potrebne in je ogromna škoda, da niso zmagale. Sedanji pravilnik Bra-

tovskih skladnic obljublja precej visoke pokojnine in to je zapeljalo marsikoga, da v trenutnem navdušenju ni razumel, da so visoke pokojnine pri nizkih prispevkih samo fikcija, ki se mora prej ali slej zrušiti v prazen nič. Le tako smo prišli pri Bratovskih skladnicah v položaj, da uživajo le redki srečnejši napol dostojno penzijo, zato pa tisti, ki so šestnajst let plačevali svoje prispevke tej ustanovi, ne dobe ob izstopu, ki je vsled redukcije izsiljen, niti počenega groša. Bratovska skladnica se je izpremenila iz resne socialno-politične ustanove v loterijo, pri kateri majhno število srečnejšev zadene svoj dobiček, vsi drugi pa odhajajo praznih rok.

Nečemo biti demagozi in nočemo variti vso krivdo za odpuščene delavce kar na vodstvo Cinkarne. Vemo, da je ta problem mnogo širši. Verujemo tudi, da vodstvo Cinkarne ni krivo, če je cena cinka na svetovnih tržiščih tako ogromno padla. Toda eno moralno obvezno vodstvo Cinkarne pa moramo podčrtati in to je ta, da ima tudi ono dolžnost misliti, kako bodo njeni reducirani delavci prebili letošnjo zimo. Toliko kakor vodstvo Cinkarne, si imajo pa to vprašanje zastaviti tudi drugi krogi, državni in samoupravni, kajti cinkarniški delavci, oni, ki so še v poslu in reducirani, so storiili vedno svojo dolžnost in dali državi kar je bilo njenega, občini kar je bilo njenega in vsem raznim ustanovam kar je bilo njihovega. Vrsta je sedaj na vseh teh, da se jim oddolže! Obrov.

Nacionalni železničarji se tožijo naprej

Maribor, dne 4. nov.

V ponedeljek dopoldne je bila znana dvorana št. 15 mariborskega sreskega sodišča nabit polna mariborskih nacionalnih železničarjev. Vršile so se kar 4 razprave v raznih tožbah nacionalnih železničarskih voditeljev, ki se medsebojno tožijo radi žaljenja časti iz delovanja »Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev«, podružnice v Mariboru.

To pot je bil na obtožni klopi vsled tožbe g. Tumpeja

podnačelnik delavnice g. ing. Gruđen

in z njim funkcionarji društva nacionalnih železničarjev Alojzij Muravs, Leopold Šušteršič in Lovro Kandus. Toženi so od g. Tumpeja, da so o njem govorili, kako mu bodo malo pregledali njegovo preteklost, ko je med vojno risal na zid. ... ing. Gruđen rekel, da železničarji ne morejo trpeti med seboj človeka, ki je risal take reči na zid. Nadalje je v tožbi očitke, da je g. Tumpej kot avstrijski »Jungschütz« pisal na vagone v zvezi z risbami. Končno tožita uradnika g. Zavodl in Prevolišek, ki sta bila medtem premeščena v Ljubljano in na Jesenice, ter uradnik Stanek Tušek, ing. Gruđen, da jih je žalil s klepeto »iskarijoti«.

Po burni razpravi je sodnik odstopil zadevo okrožnemu sodišču, češ da z ozirom na težke očitke sresko sodišče ni pristojno, obdolženi pa so nastopili dokaz resnice, ki ga morajo vložiti s pismeno vlogo tekom 14 dni.

Tone Maček:

121

Slučaj Kumberger

Popoldanska zmena ta dan ni šla na delo. Vsi rudarji, od prvega do zadnjega, so se udeležili pogreba. Hrastnik se je ta dan izpraznil: kar je moglo hoditi je šlo za pogrebom. Prihitele pa so tudi velike množice okoliškega kmečkega ljudstva, ki so ga vezale tesne gospodarske in rodbinske vezi z rudarji.

Prišle so močne rudarske delegacije od sosednjih rudnikov. Iz Zagorja so prišli, iz Trbovelj jih je prišlo več sto, z godbo in praporom na čelu, prišli so iz Brezna in iz Hudejame. Mnogi v tradicionalnih rudarskih krogih, z medenimi gumbi po prsih, s črnorepastimi epoletami na ramenih, z zlatovezenimi kladivci na ovratnikih in z visokimi črnimi kapami, na katerih so se bleščale zlate rozete. Starejši rudarji so se po-

našali z usnjatimi opasniki na ledjih, ki so pričali, da njih nosilci niso kakšni pomožni delavci ali vozači, temveč izkušeni kopači.

Vse te množice so se uvrstile v nepregledno dolgo sprevod, v katerem je prevladovala črnina. Edina svetla točka v sprevodu so bili šolski otroci, ki so se pod vodstvom svojih učiteljev udeležili pogreba, da ga bodo pomnili vse življenje.

Prvi del sprevoda je tvoril civilno oblečeni moški svet, ki je sledil velikemu črnemu križu, potem so šli rudarji, ki so nosili vence, tem so sledile dolge vrste uniformiranih rudarjev, vsi s prižganimi bencinskimi svetilkami v rokah in s hrastniško godbo na čelu. Sledila je črna ovita zastava hrastniškega društva svete Barbare, za njo pa rudarji iz Ojstrete, s prižganimi, prosto gorečimi svetilkami na olje. Za njimi je šel zbor rudniških paznikov in uradnikov v paradnih krogih, tem pa je sledilo sedmero črnih krst, ki so jih nosili

izmenoma po štirje in štirje rudarji. Njim ob straneh so umerjeno stopali baklonosci. Za krstami so se zvrstili žalostni in potrjeni svojci, sorodniki in prijatelji ponešrečencev, za njimi improviziran pevski zbor fantov iz »puršenhavza«, za temi zastava in godba trboveljčanov, slednjič pa nepregledne množice ženstva.

Dokler se je sprevod pomikal po dolini sta obe rudniški sireni žalostno tulili.

Pri kapeli na Brnci je čakala množica ljudi. Do tu sem je prišel naproti dolski župnik s kaplanom in mežnarjem in je od tu naprej spremljal pogreb na pokopališče. Pri tej priliki se je pripetil neprijeten dogodek: župnik je zagledal rdečo zastavo, ki so jo prinesli trboveljčani seboj. Na nji sta se videli uveličani dve sklenjeni roki držeči kladivo, obkroženi s hrastovim vencem in napisom »Glückauf!« Takoj je zahteval naj se ta rdeča zastava odstrani, sicer ne bo spremljal pogreba.

Rudarji so bili neprijetno osupnjeni in zlasti trboveljčani so se čutili hudo užaljene in so že hoteli s svojo zastavo vred kratkoma izstopiti. Položaj je rešil zastavonoša, ki je pristopil k župniku in mu je zastavo od blizu pokazal. Bila je rdeča samo na eni strani, na drugi strani je bila pa zelena, s sliko svete Barbare.

Župnik se je pomiril, zahteval pa je, naj nosi zastavo tako, da bo zelena stran zunaj, rdeča pa skrita.

Sprevod je krenil naprej, mnogi pa so godrnjali in majali z glavami.

Malo dolsko pokopališče ni moglo sprejeti vseh teh množic ljudi. Mnogi so morali ostati zunaj na cesti in gledati čez ograjo.

Duhovnika sta opravila svoje opelo, župnik je imel kratek nagovor, ki je v njem omenjal nekaj o stanovskih dolžnostih in o plačilu na onem svetu, godba je odigrala žalni koral in pevci so zapeli

Gozdič je že zelen ...

Nekaj o mezdni razpravi pri tvrdki Doctor in drug v Mariboru

Vsem, posebno pa še mariborskim delavcem, bo v spominu zadnja divja stavka pri tvrdki Doctor in drug v Mariboru, ki je izbruhnila maja meseca t. l. in je trajala 5 dni. Položaj delavstva se je od tega časa znatno poslabšal, tako vsled zmanjšanja akordnih in urnih mezd, kakor tudi vsled uvedbe 6 stolnega sistema. Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica Maribor, je od maja meseca naprej stalno vplivala na vse merodajne činitele, da se naj razpiše razprava, katere se naj udeležijo vsi merodajni faktorji in katere plod naj bi bilo izboljšanje socialnega položaja delavstva. Inšpekcija dela v Ljubljani je končno razpisala razpravo za četrtek, dne 29. novembra, katere so se udeležili gosp. ing. Baraga za bansko upravo, ing. Burger in g. Wagner za podjetje, g. Juvan in s. Čeh za Delavsko zbornico, ss. Jakomin in Vidovič za Splošno delavsko strokovno zvezo, g. Kravos za Narodno strok. zvezo in zaupnika ss. Deutschmann in Weixler. Zastopniki delavstva so tekom teh pogajanj na stvarjen in nadvse objektivni način iznesli idejo sklenitve primerne kolektivne pogodbe, nadalje se je zastopnikom podjetja na vse načine predočevalo, v kako slabih socialnih razmerah delavstvo dejansko živi ter se je z vsem povdorkom branilo upravičene zahteve delavstva. Toda v začudenje vseh ostalih zastopnikov sta zastopnika podjetja že v začetku izjavila, da o sklenitvi kolektivne pogodbe, dogovora ali kakšnega drugega sporazuma ne more biti govora, dokler se tudi ostale tekstilne tovarne v Dravski banovini

ne izjavijo v tej zadevi. Tudi glede ostalih zahtev delavstva (v prvi vrsti zahteva po zvišanju akordnih in urnih mezd) se ni doseglo ničesar, razen nekega ustmenega pristanka s strani g. Wagnerja, ki je obljubil, da bo urne plače moških v predilnici po svoji uvidevnosti zboljšal. Po štiriurnem prekupevanju, tekem katerega zastopnika podjetja niti za ped nista odstopila od svojega trdovratnega stališča, je bil od vseh navzočih podpisan sledeči uradni zapisnik:

»Z ozirom na predloženo spomenico ter na predlog, da bi se v podjetju sklenila kolektivna pogodba, izjavita po daljši razpravi in debati zastopnika podjetja: podjetje ne sprejme ponudbe glede kolektivne pogodbe, ker stoji na stališču, da se mora kolektivna pogodba napraviti za vse podobne obrate vsaj na ozemlju Dravske banovine, oziroma, dokler se v podobnih obratih ne napravijo tudi kolektivne pogodbe.

Načeloma pa ni proti kolektivni pogodbi. Glede predloga nekaterih mezdnih sprememb, izjavi podjetje, da ne more na obstoječem stanju ničesar spreminjati. Za predilnico izjavi gospod Wagner, da bo urne plače moških po uvidevnosti zboljšal.

Zastopniki delavstva končno izjavijo, da vztrajajo pri svojih zahtevah ter da smatrajo pogajanja samo za prekinjena in da si pridržijo proste roke glede nadaljnjih akcij.

Toliko za danes delavstvu v vednost! O vseh tozadevnih akcijah, ki jih bo ukrenila strokovna organizacija, bomo mariborsko delavstvo tekoče obveščali.

Ljubljana

Obrtni teden. Obrtništvo je priredilo v Ljubljani obrtniški teden in dne 2. decembra v veliki unijonski dvorani manifestacijski zbor za zaščito obrtništva, to je domačega dela in izdelka. Na zboru so sprejeli daljšo spomenico, v kateri zahtevajo boj proti medsebojni neljalni konkurenci, racionalizaciji in zadružništvu. Resolucija se obrača proti delu v lastni režiji (?) samoupravnih oblasti, zahteva omejitve vajencev, socialno zavarovanje obrtnikov, boj proti šušmarstvu, omejitve števila prodajalnih industrijskih podjetij, razdolžitve obrtništva. — Zbor je pozdravil ban dr. Marušič kot pokrovitelj prireditve ter izrekel po-

membne besede: Ne moremo misliti napredka, če en stan propada. — Nedvomno se nahaja obrtništvo v kritičnem položaju in nekaj njih zahtev podpisemo tudi mi. Obrtništvo se pa mora zavedati, da je problem obrtniškega stanja širši, lahko bi rekli splošni socialnodružabni problem in obrtništvo mora računati z razvojem, ki ga konzerviranje starih razmer ne more bistveno izpremeniti in ne prinese rešitve. — O problemih smo že razpravljali in se ob priliki še dotaknemo te snovi, ker je v resnici važna, ne samo za obrtnike, ampak tudi za delavstvo.

Maribor

»Svoboda, Maribor. V sredo, dne 5. decembra ob 20. uri se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II, zanimivo predavanje

o razmnoževanju v naravi. Predava znani naravoslovec g. prof. Detela. Udeležite se predavanja v polnem številu. Vstopnine ni.

Pekovski mojstri protestirajo. Komaj je izšla naredba o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov, so mariborski pekovski mojstri že sklicali protestno zborovanje. Nikdo jim te pravice ne more odrekati, toda, da se pri svojih protestih sklicujejo na to, da je ta naredba v socialnem oziru škodljiva, ker predvideva, da se sme začeti glavno delo v pekarnah šele ob štirih zjutraj, to pač ni več resno. Kdor se sklicuje na to, da prepoved nočnega dela ni socialna, brije norce iz ubogih pomočnikov, ki so morali prenašati to kulturno sramoto leta in leta, žrtvovati svoje zdravje radi ljubega profita, ki ga pa mojstri niso hoteli deliti s svojimi pomočniki. Da bi bila potrošnja moka radi izvajanja te odredbe marjša, kakor doslej, tega pač ne bo verjel pekovski mojstrom nikdo. V Savski banovini je pekovski mojstrom že več mesecev zabranjeno nočno delo. Tudi tam mošnji mojstri so protestirali, toda tako čudnih argumentov v svojih protestih niso navajali. Pekovski pomočniki pozdravljajo novo naredbo in bodo strogo pazili, da ne bo ostala samo na papirju.

Ne samo po duhu, tudi po obliki — so rodni. Neki nacionalistični list, ki zastopa nemškemu fašizmu zelo sorodne ideje, tudi

po svoji zunanosti ne more odoleti vplivu nemškega fašizma. Dotični list prinaša na 2. in 3. strani, v srednjih dveh stolpcih članke, ki so okvirjeni z dva milimetra črtnim robom, kakor ima to vpeljano — »Völkischer Beobachter«. — Nam se zdi to popolnoma pravilno, zato tudi nič ne kritiziramo, ampak samo konstatiramo.

Otvoritev Obrtniškega tedna. Minulo nedeljo je bila otvorjena prireditev obrtniškega tedna. V spodnji kazinski dvorani se je vršilo obrtniško zborovanje, kjer so razni govorniki orisali položaj obrtnikov in zahtevali, da se podvzamejo ukrepi, ki bodo omogočali napredek in razvoj obrtništva.

Na zborovanju organizacije JNS se je kakor poročajo listi baie neki delavec pritožil čez sramotno nizko plačo Din 300.— na mesec, nakar mu je eden navzočih zabrusil, da naj namestu trikrat na dan je samo enkrat. Ta opazka je baie vzbudila vesplošno ogorčenje med navzočim članstvom.

»Slovenec« poroča, da je iz uradništva izstopil urednik g. Fran Vatovec. »Jutro« in »Večernik« pa poročata, da je navedeni vstopil v njuno uradništvo.

Nezgoda. Meščansko-šolski učitelj g. Anton Nerat je med vožnjo skočil raz nekega vozila in si po nesreči zlomil nogo. Zdravi se v tukajšnji splošni bolnici.

Mariborsko gledališče. V torek, 4. decembra ob 20. uri: Plesni večer Katje Delakove, red C. — Sreda, dne 5. dec. zaprto. — Četrtek, dne 6. dec. ob 20. uri: »Urli, grof celjski«, red A.

bede in obupa in ga ima na vesti današnja človeška družba.

»Svoboda« bo priredila v soboto, dne 8. decembra ob 20. uri in v nedeljo, dne 9. decembra ob 16. uri v društveni dvorani restavracije »Semen« Moškričovo komedijo »Razkrinkana moral«. Igra slika dobrodelnost in njene ustanove. Pridite točno in polnoštevilno.

Pevski odsek »Svobode« sporoča članom, da se novi pevci sprejemajo samo še do 31. decembra.

Ptuj

Tukajšnja podružnica Zveze delavskih žen in deklet je priredila v četrtek zborovanje za mir, ki je bilo lepo obiskano. Meščanska ženska društva so sodelovanje odklonila z motivacijo, da nimajo navodil svojih central. (V Ljubljani pa stoji te centrale na čelu akcije.) Neki govornik je to dejstvo ostro ožigosal. Sodr. Korparjeva je v lepem referatu nazorno naslikala strašno gorje, povzročeno po svetovni vojni in o pripravah, ki lahko dovejejo še do strašnejšega svetovnega klanja z vsemi pripomočki moderne tehnike. Slišali smo, da vse to pripravlja fašizem, kojega ideologija je barbarstvo in največje zlo za človeštvo, Marsejski atentat, kakor vsi atentati na vo-

dilne državnike v Evropi, so delo fašizma, pod čigar peto ječi v državah s fašistično diktaturo na tisoče najboljših borcev za svobodo in mir v ječah in koncentracijskih taboriščih, kjer morajo prestajati nepopisne muke. — Kakor je naša vlada apelirala na Društvo narodov, da se ohrani mir, tako je naša dolžnost, da na zakonito dovoljenih zborovanjih, ki so manifestacije za mir — najodločneje obsodimo delo teroristov in fašistov ter se priključimo svetovni antifašistični fronti in pozdravimo osvo-

bodilno delo širokih mas nemških, italijanskih in avstrijskih delavcev in kmetov, ki se ne strinjajo z vsiljevanjem lažikulture in grabežljivosti imperialističnih mogotcev. Delovno ljudstvo celega sveta je proti vojni, zato zahteva mir ter socialno in nacionalno svobodo ter da se izpustijo iz zaporov na svobodo vsi, ki jih nasilni režimi držijo v ječah zaprte. — Vsi na delo, za mir in bratsko sožitje med narodi.

Prihodnje predavanje se bo vršilo v četrtek. Pridite vsi!

Guštani

Številno obiskani shod podružnice Saveza metalških radnika Jugoslavije se je vršil v nedeljo, dne 25. novembra v gostilni pri Miloniku. Na shodu se je obravnavalo vprašanje sklenitve nove kolektivne pogodbe. Kot prvi je poročal s. Juh. Govornik je točno obrazložil, kako je prišlo do odpovedi kolektivne pogodbe. Zavrnil je klevete nasprotnikov, ki so v tem za vse delavstvo rešnem trenutku skušali prikazati mezdni boj kot nekakšno mahinacijo rdečkarjev, čeprav bi vsakemu moral zadostovati en sam pogled na mezdne vrečice, pa bi se lahko prepričal o tem, da gre tudi v tem primeru samo za kruh, ne pa za kakšne mahinacije ali celo politiko. Dejstvo je, da so odpoved kolektivne pogodbe sklenili zaupniki na seji, ki je bila v ta namen sklicana in na katero je bil pozvan tudi zaupnik, ki je bil izvoljen na listi Narodne strokovne zveze. Le-ta pa se seje ni udeležil, ker je bil nujno zadržan, pač pa je naknadno izjavil, da s sklepom seje popolnoma soglaša. Zaupniki pravzaprav niso napravili ničesar drugega kot, da so osvojili mnenje celokupnega delavstva. Delavci z mesečnim zaslužkom od 500 do 800 dinarjev ne morejo več živeti. Večina je oženjenih, s kopico otrok, z velikimi dolgi, ki so se nabrali vsled večnega praznovanja in ki morajo biti tudi odplačani. Kako naj pa človek s tem zaslužkom živi in odplačuje dolge, pa naj povedo tisti, ki govore s tem v zvezi o mahinacijah rdečkarjev. Sklep zaupnikov je bil tudi merodajen, da je potem Savez metalških radnika, ki je delovno pogodbo sklenil, njo tudi odpovedal in predlagal nova pogajanja. K pogajanjem so bili pozvani vsi zaupniki (torci) tudi zaupnik nacionalcev in pa Savez metalških radnika. G. ravnatelj pa je pri pogajanjih zahteval tudi, da se mora pogajanj udeležiti še zastopnik Narodne strokovne zveze in pa Jugoslovanske strokovne zveze. To zahtevo pa je večina zaupnikov odklonila, stoječ na stališču, da je dovolj, če so navzoči vsi obratni zaupniki in pa organizacija, ki je pogodbo odpovedala. Končno pa ni šlo več niti za to, kdo bo pogodbo sklepal, ampak je g. ravnatelj kratkoma izjavil, da podjetje ne more dovoliti nobenega povišanja mezd. S tem

so bila pravzaprav pogajanja končana. Zanimalo bo javnost, da je podjetje dokazovalo, da znašajo plače Din 1000 mesečno, iz predloženih mezdnih vrečic pa je bilo razvidno, da znaša povprečni zaslužek za 18 šihov (X 44 ur a Din 5) Din 720. — Po brezuspešnih prvih pogajanjih se je Delavska zbornica obrnila na sresko načelstvo v Guštanju, da v sporu posreduje. Načelstvo pa ni sklicalo pogajanj, ampak se je obrnilo po navodila na bansko upravo. — O tem, da gre za mezdni boj, ni danes na merodajnih mestih nobenega dvoma več. Preden pa so bile dementirane vse podle izmišljotine nasprotnikov, so pa imeli nekateri naši zaupniki nepotrebne sitnosti. — Narodni sedaj odklanjajo, da bi smel njihov obratni zaupnik sodelovati pri pogajanjih, ampak hočejo, da bi se moralo pozvati njihovo organizacijo oficijelno.

Na shodu zbrani delavci pa so sklenili, da naj vodijo pogajanja vsi obratni zaupniki in pa Savez metalških radnika, ki je pogodbo odpovedal. Nadalje so zborovalci izrekli obratnim zaupnikom svoje zupanje in pritrdili predlogu, da naj se pogajanja nadaljujejo na podlagi zahtev, ki so bile predložene vodstvu tovarne.

Za s. Juhom, ki je žel za svoja izvajanja dolgotrajno odobravanje, je govoril s. Eržen o najnujnejših socialnih zahtevah delavstva. Baval se je tudi s 25 letnico ti volske resolucije, ki najboljšo dementira vse klevete nasprotnikov, ki neprestano denuncirajo razredno zavedno socialistično delavstvo, da je protidržavno in anacionalno. Delavstvo je bilo in bo za narodno in državno edinstvo južnih Slovanov, kakor bo tudi vedno branilo v tej državi svoje interese proti izkoriščevalcem. Delavstvo smatra, da vrši boj proti izkoriščanju v interesu ogromne večine naroda, v interesu narodne in državne samostojnosti. — Kakor delavstvo točno vrši vse svoje obveze napram državi, tako naj jih vrše vsi, pa bodo kmalu napočili boljši časi. Po izvajanjih s. Eržena, ki so jih zborovalci sprejeli z zadovoljstvom na znanje, je s. Juh Luka s pozivom na delavstvo, da naj bo v boju do poslednjega solidarno, zaključil shod.

Darilo, ki razveseljuje stane pa le:

Obleke za vsak dan od	Din 140
Dobre obleke iz kamgarna od	490
Moške hlače od	50
Lepi raglani od	320
Obleke za dečke od	130
Raglani za dečke od	260
Sportne čepice od	12
Damski plašči brez krzna od	320
Damski plašči s krznom od	390
Plašči za deklice od	190
Obleke za otroke od	60
Plašči za otroke od	190
Smučarske obleke za dame od	390
Smučarske obleke za gospode od	390
Mornarske čepice za otroke po	18

Večkrat slišimo: »To je poceni, ne more biti dobro.« **Nizke cene TIVAR** proizvodov so do-sežene z organizacijo izdelovanja in prodaje.

LEPI DAROVI ZA MIKLAVŽA IN BOŽIČ

Garnitura volnenih pokrival v lepih škatljah Din 130.- in 300.-.
Elegantne JUTRANJE SUKNE za gospode „ 150.- do 240.-.

TIVAR-OBLEKE

Celje

Nova trafika. S. Oset je otvoril v Vodnikovih ulici (nasproti ekspoziture OUZD) novo trafiko, ki jo vsem našim čitateljem najtopleje priporočamo. V trafiki se dobi tudi »Delavska politika«.

Kranj

Zeleni traki na ulicah! Pretekli teden v noči od ponedeljka na torek je pod milim nebom za vedno zaspal brezposelni delavec Wahl Izidor, star 35 let, doma iz Idrije. Pred letom dni se je zatekel v Jugoslavijo v nadi, da bo dobil tukaj zaposlenje, ki ga pa žal ni našel. Bil je vseskozi delaven, pošten in zelo varčen, dokler je bil še zaposlen, potem pa, ko ni mogel dobiti nobenega dela več, je obupal, dokler ga ni smrt rešila strašne usode, katere ni sam zakrivil. Nepopolna so poročila dopisnikov »Večernik« časopisov, zlasti »Naroda«, ki je z neko zaničljivostjo poročal, da je Wahl postal žrtev alkohola. Pozablja pa in gotovo tudi ne razume, kakšno je bilo življenje tega trpina in sploh življenje vseh brezposelnih. Gotovo je, da se večina takih delavcev, ki so, rekli bi, izobčeni iz človeške družbe, da pozabi gorje, zateče včasih k alkoholu. Toda tak človek je žrtev

Izkoriščanje vajencev

Zdravstveno skrbstvo vajencev v Zagrebu

V Zagrebu obstoji za obrtni in trgovski naraščaj poseben zdravstveni oddelek pri mestnem načelstvu. Ta urad ima za obrtne vajence in vajenke nastavljen v ta namen tri zdravnike, ki se bavijo zgolj z vajeniškim vprašanjem. Takoj ob nastopu učenja obrti ali trgovine zdravniško vajuca preiščejo in ugotove, če je sposoben za dotično obrt. Ugotovi se njega telesna teža, velikost in širina prsi in vse to se vpiše v zdravstveni list, ki obstoja za vsakega vajenca posebej in potem se preiskava ponavlja enkrat in po potrebi tudi večkrat v letu. Zdravniki pregledujejo vajeniška stanovanja, delavnice in vse prostore, ki pripadajo obrti, če odgovarjajo higijenskim razmeram in vobče zdravju vajenca. Če se vajenec preseli, delavnica premesti drugam, mora biti o vsem tem obveščen zdravstveni oddelek takoj ob preselitvi. Za te zdravnike obstoja poseben pravilnik za vajence s 23 paragrafi. Zdravniki imajo dolžnost, da vrše zdravstveno nadzorstvo nad vajenci, skrbje za zdravstveno poplavljanje ter posvečajo pažnjo zdravstvenim razmeram vajencev in vajenk. Ako postoji sumnja, da živi vajenec v nezdravih razmerah, če ima slabo ali zanemarljivo stanovanje in delavnico, mora to zdravnik pregledati in če najde, da je škodljivo zdravju vajenca — mora to takoj javiti mestnemu fizikatu in isti obrtni oblasti.

V septemski prilogi zagrebskega »Zdravniškega vestnika« je izšla razprava o higijenskih, socialnih in zdravstvenih razmerah zagrebskih vajenk, ki jo je napisal dr. Pavel Čepulič, zdravstveni nadzornik v Zagrebu. Razprava je velike važnosti tudi za nas, ker so razmere pri nas nedvomno slične zagrebskim — če ne še slabše.

Dr. Čepulič ugotavlja predvsem, da je življenje vajenk in vajencev težko.

S 14 letom (po novem obrtnem zakonu smejo stopiti v obrt že otroci z 12. letom) se prične za te otroke že življenjski križev pot,

ki je brez sonca, zraka, dopusta in brez najmanjše zabave. Saj so določbe obrtnega zakona o zaščiti vajencev še dokaj dobre (čeprav pomanjkljive), ali kaj to pomaga, ko jih nihče ne izvaja. Dr. Čepulič je preiskal življenje 647 vajenk in ugotovil sledeče:

Delovni čas zagrebskih vajenk znaša na primer pri 79 vajenkah 8—9 ur dnevno, pri 215 vajenkah 9—10 ur, pri 182 vajenkah 10—11 ur, pri 107 vajenkah 11—12 ur, pri 15 vajenkah 12—13 ur in pri 2 pa 14 ur dnevno — od vseh 647 vajenk dela samo 6 vajenk 7 do 8 dnevno. In to velja le za one vajenke, ki stanujejo pri starših in sorodnikih. Še slabše se godi vajencem in vajenkam, ki stanujejo pri delodajalcih. Pri teh se je ugotovilo, da delajo nekatere vajenke tudi 18 ur na dan. (Opomba uredništva: To tako seje uradno ugotovilo, koliko vajenk pa dela še po več ur na dan. Pri nas modistinj, krojačice celo po 24. uri ponoči zapuščajo delavnice. Po hišah se razne stranke zgražajo nad takim izkoriščanjem vajenk in vajencev. Tudi pri nas je potrebno nekaj ukreniti v zaščito te delavske mladine in ustanoviti posebne zdravstvene institucije po zgledu mesta Zagreba.) Več prihodnjic.

Sport

»Svoboda« : »Železničar« 2:4 (2:2).

»Železničarjeva« sreča se letos zelo menjava. Kakor je imel neprimerno smolo, ko je proti »Iliriji« podlegel s tako visokim rezultatom, tako je imel mnogo sreče, ko je zmagal zadnjič proti »Rapidu« in v nedeljo proti »Svobodi«, čeprav sta pri obeh tekmah premaganca boljše igrala nego on. Ampak pri nogometu odločajo goli in po tem se cenijo rezultati. Torej k nedeljski tekmi.

»Železničar« je nastopil v precej spremenjeni postavi, ki se pa ni obnesla, čeprav je »Železničar« odnesel dve točki. Rezultat bi bil lahko tudi narobe, da ni imela »Svoboda« smole: prvič, da je dobila dva gola, še preden so se igralci v pričetku igre prav zganili in sicer kar prvo minuto, in drugič, da je sodnik vključil obojestranski foulom, zvižgal kazenske strele v škodo »Svobode« v razmerju — 1:5. Ti dve činjenici sta povzročili poraz. Publika pa, ki je tekmo gledala in te je bilo v nedeljo sorazmerno mnogo, je o »Svobodi« odnesla ugoden vtis in ta je najboljši porok, da se »Svoboda« normalno razvija in da bo postala opasen prvorazredni tekme. Pri »Železničarjih« se je obnesla obramba in napad. Halfi so bolj foulali in tudi sodnik je marsikaj prezrl, kar bi se bilo moralo soditi v škodo »Železničarja«. Prvi polčas bi bil moral biti 3 : 2 za »Svobodo«. Sodnik pa je pomotoma odzvižgal, čeprav ni bilo zato nobenega povoda, tik pred zaključkom

Razne obleke, plašče, hlače, sportne in smučarske jopice, pletenine, perilo, klobuke, čepce, nogavice, rokavice, copate itd., iz dobrega blaga in po nizkih cenah domačega izdelka, priporoča v nakup TRGOVINA IN KROJAŠTVO pri GOGALI na JESENICAH.

Za sv. Miklavža
najlepši dar

čevlji!

39.-

Za Vaše naliubše s kromoplatom.

25.-

Proti blatu in vodi za otroke od 5 let naprej.

39.-

Tople snežke za dečke in deklice.

79.-

Močni čevlji z usnjenim podplatom otrokom za zimo in sport.

69.-

Močni ženski štrpacni in delovni polčevlji z elastičnim in neuničljivim podplatom.

69.-

S toplo volneno podlogo in usnjenim podplatom se ni treba bati zime in mraza.

29.-

Po delu udobnost v naših toplih in ceneni copatah.

149.-

POSETITE NAS!
Oglejte si naše izložbe!

Diplomatski za gospode z volneno podlogo na stiskače, praktični za oblačenje, topli za nošenje.

39.-

Za gospode galoše, v katerih lahko brezskrbno hodijo po blatu in brozgi. Čisti čevlji - zadovoljna gospodinja.

39.-

Ta Vam greje gleženj in preprečuje revmatizem.

Rata

prvega polčasa. Sledila je nato enajstmetrovka, ki jo je vratar »Železničarja« držal. Tudi ta strel bi se bil moral ponoviti, ker je za strelcem poskakoval igralec »Železničarja« in ga v smislu pravil motil. Ob ta tretji gol je »Svoboda« tedaj hote ali neho spravil sodnik in ta je menda tudi odločil končni rezultat. V nasprotju s poročili v dnevnikih, so bili halfi »Svobode« izborni, v napadu je bil odlični Selinšek, od povedali pa sta obe krili in Tičar bo moral zopet v moštvo. Celotna obramba je bila na mestu, le Novaku se je videla spočetka neka nesigurnost. Vratar se je obnesel in bolje branil, nego bi bil to storil oboleti Drašbacher, čeprav gre drugi gol neposredno na njegov konto. Dve tretjini celotne tekme je imela »Svoboda« več od igre, nego »Železničar«. Do polovice drugega polčasa je gledalo, da si mora »Svoboda« priboriti obe točki. Slednjič je pa popu-

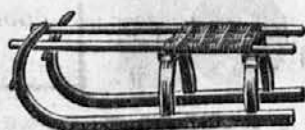
stila, in »Železničar« je odločil tekmo v svojo korist. Ni računati, da bi si »Svoboda« to jesen priborila še bistvenih uspehov. Ostala bo po vsej priliki na predzadnjem mestu tabele. To je slednjič tudi uspeh, če pomislimo, da je šele pred kratkim pokukala v prvi razred. Prehiter napredek rodi včasih hitro nazadovanje. »Svoboda« pa napreduje vidno, solidno in stabilno. — Dan poprej je rezerva »Svobode« v lepi igri premagala rezervo »Železničarja« s 6:4. To tekmo je sodil sodniški volonter Dasko. Premalo je zvižgal, vsled česar je igra bila izredno ostra. Na koncu je prišlo do incidenta med dvema igralcema, v katerega se je pomešal še tretji. Vsi trije bodo kaznovani. Nedeljsko tekmo je sodil g. Kopic.

Lep uspeh Svobodaških ljubiteljev pri teku za Vahtarjev pokal, dne 1. decembra. Sodr. Drevenšek je dosegel častno

tretje mesto, s. Strnad šesto, s. Roškar je pa izstopil, ker so mu nagajale sprinterice. Skupno je startalo trinajst atletov, zmagal je Germovšek (Maraton), drugi je bil Podpečan (Železničar).

GUGALNI
KONJIiz lesa 75 cm
visoki — po
Din 100—Eksportna
hiša „LUNA“
Maribor

Sanke

od Din 55— naprej po
velikosti in kakovosti
Eksportna hiša „Luna“, MariborKupujte svoje
potreščine
pri naših
inseren-
tih.Piguè svila, satin svila, crèpe
mongol, crèpe de chine, crèpe
georgette, vse po Din 28—,
dokler traja zaloga

Trpin - bazar

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.